

ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті визначено функції самостійної роботи, розкрито роль та проблема організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: самостійна робота.

Постановка проблеми. Сучасний ринок праці потребує ініціативних, цілеспрямованих і творчих спеціалістів, які мають високий рівень теоретичної і практичної підготовки, уміють самостійно приймати рішення та є джерелом розвитку і прогресу галузі науки або виробництва, в якій вони задіяні.

Випускник вищого навчального закладу має бути спроможним скласти конкуренцію спеціалістам за кордоном. Виняткову роль у досягненні цієї цілі відіграє розвиток умінь та навичок вільного володіння іноземною мовою як засобом повсякденного та ділового спілкування в межах професійної діяльності. У свою чергу рішення поставленого завдання неможливе без підвищення ролі самостійної роботи студентів, яка планується, організується, контролюється та оцінюється.

Мета статті – визначити функції самостійної роботи, розкрито роль та проблему організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі.

Аналіз останніх публікацій. В основу статті покладено праці дослідників В. Володько, Г. Гнилицької, А. Петрова, П. Підкасистого, М. Солдатенка, С. Титова.

Виклад основного матеріалу. Логіка нашого дослідження привела нас до того, що проблема становлення самостійної активної особистості студента в ході його підготовки до майбутньої професійної діяльності - одна з ключових у психолого-педагогічній роботі. Самостійність у навчанні і безперервність самоосвіти обов'язкова не тільки для студентів, але й для викладачів – не маючи попередніх теоретичних і практичних навичок, молоді фахівці вимушені діяти методом спроб і помилок.

Самостійна робота – обов'язковий компонент навчальної та науково-дослідницької роботи студентів. Її ефективність значною мірою визначає якість професійної підготовки у ВНЗ. У структурі навчальної діяльності студента самостійній роботі відводиться 40% загального навчального часу.

Проблема самостійної роботи є однією з актуальних у професійній педагогіці. Вирішення її в практиці ВНЗ вимагає особливої уваги, оскільки в повсякденній діяльності викладача найбільше недоліків зустрічається саме в організації і проведенні самостійної роботи студентів.

У дослідженнях українських (В. Володько, Т. Іванова, М. Солдатенко, М. Штокало та ін.) та російських (Б. Єсіпов, М. Данилов, П. Підкасистий та ін.) науковців відзначається, що причинами цих недоліків є: складність формування вмінь і навичок самостійної роботи студентів, необхідність ретельної підготовки педагога; відсутність певної системи в діяльності викладача по прищепленню студентам умінь і навичок самостійної роботи; неправильне співвідношення репродуктивних і творчих самостійних робіт у навчально-виховному процесі ВНЗ; залежність розумового розвитку студентів, їх активності й самостійності в процесі навчання від володіння прийомами роботи і розумової діяльності.

Самостійна робота має наступні функції:

- навчальна (полягає в опрацюванні першоджерел. Сприяє більш глибокому осмисленню вже засвоєних знань);
- пізнавальна (полягає в опануванні нових знань, розширенні меж світогляду);
- коригуюча (передбачає осмислення новітніх теорій, концепцій, категорій, підходів до визначення сутності відомих понять, напрямків розвитку науки);
- стимулювальна (така організація самостійної роботи, коли студент отримує задоволення від результатів пізнавальної діяльності);
- виховна (спрямована на формування таких якостей як воля, цілеспрямованість, відповідальність, дисциплінованість);
- розвивальна (спрямована на розвиток самостійності, творчості, дослідницьких умінь особистості).

У більшості випадків викладач, який веде аудиторні заняття з дисципліни, планує, організовує, контролює та оцінює самостійну діяльність студентів. Але такий підхід має як плюси, так і мінуси: з одного боку, самостійна робота студентів гармонійно включається в концепцію тієї чи іншої дисципліни, що дозволяє підвищити опанування матеріалу, з іншого, - підвищене навантаження не завжди дозволяє викладачеві всебічно і творчо підійти до розробки та організації цього блока роботи студентів. До того ж викладач не завжди спроможний охопити повний спектр нових форм роботи, у тому числі з використанням інформаційних технологій (через часовий фактор або нестачу необхідних (навичок та вмінь).

Необхідною умовою мобілізації студентів на якісну професійну підготовку є відповідна програма їх самостійної пізнавальної діяльності, її навчально-методичне та організаційно-педагогічне забезпечення.

Воно має базуватися на кафедральній концепції забезпечення навчально-виховного процесу, відповідати профілю підготовки, враховувати як традиції, так і конкретні умови роботи.

Мультимедійні засоби та Інтернет відіграють важливу роль у реалізації концепції самостійної роботи студентів. Вони дозволяють: оптимізувати процес навчання, підвищити мотивацію до вивчення іноземних мов, що є найбільш актуальним для студентів немовних спеціальностей, надати можливість одержувати свіжу інформацію та навчати навичок її оцінки та аналізу, підвищити якість навчання, інтенсифікувати процес вивчення іноземної мови; надати можливість спілкування з носіями мови.

На думку С. Титової, навчання з використанням інформаційних технологій, перш за все, має індивідуальний характер. Перевагами роботи студентів з комп'ютером є: наявність моментального зворотного зв'язку, великі можливості представлення мовного матеріалу, об'єктивна оцінка результатів студентів, активність студентів. Студент працює на персональному комп'ютері та має можливість контролювати свої дії. До того ж студенти потрапляють до умов більшого емоційного комфорту, тому що не мають негативного емоційного впливу від викладача або студентів.

Так, наприклад, одним із видів самостійної роботи з використанням інформаційних технологій є мовні тренінги з лексики та граматики, які допомагають розширити словниковий запас, розвивати навички писемного мовлення, перекладу. Тренінги економлять час викладача, тому що не потрібно перевіряти механічно ступінь володіння лексикою (він має результати, сформовані комп'ютером), викладач продовжує розвивати навички використання лексики в комунікативному процесі.

Висновки. Таким чином, індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів на практичних заняттях сприяють формуванню глибоких, міцних та систематизованих знань, розвивають у студентів самостійність у здобутті знань та їх використанні в навчальній практичній діяльності, активізують пізнавальну діяльність студентів та мобілізують їх на досягнення кінцевого результату.

Щоб позбутися недоліків в організації самостійної роботи студентів, викладачам вищого навчального закладу слід дотримуватися вимог і принципів її організації, вивчати і впроваджувати передовий педагогічний досвід.

Чітко спланована організація самостійної роботи студентів дозволить вирішити такі задачі: розвинути творчу активність, спостережливість, логічне мислення; прищепити культуру розумової і фізичної праці, навчитися самостійно працювати, прагнути досягнення поставленої мети; постійно вдосконалюватись у вибраній професії після закінчення вищого навчального закладу. Самостійна діяльність студентів відіграє вирішальну роль у формуванні їх як майбутніх фахівців.

Перспективу подальшого дослідженнями вбачаємо у визначенні шляхів удосконалення самостійної роботи студентів з іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Володько В. М. Самостійна пізнавальна діяльність студентів: Методичні рекомендації / В. М. Володько, І. С. Дмитрик, Т. В. Іванова. – К.: ІСДО, 1993. – 52с.
2. Гнитецкая Г. И. Дидактическая эффективность комплексной системы организации самостоятельной работы студентов младших курсов / Г. И. Гнитецкая. – К.: Вища школа, 1990. – 150 с.
3. Петров А. В. Самостоятельная познавательная деятельность в системе развивающего обучения / А. В. Петров, О. В. Петрова, Л. В. Цулая // Наука, культура, образование. – № 8/9. – 2001. – С. 150 – 154.
4. Пидкасистый П. И. Самостоятельная деятельность учащихся / П. И. Пидкасистый. – М: Педагогика, 1981. – 78 с.
5. Солдатенко М. М. Самостійна пізнавальна діяльність як найважливіша умова формування спеціаліста // Вища і середня освіта / М. М. Солдатенко, Б. А. Сусь. – 1994. – № 7. – С. 39-44.
6. Титова С. В. Ресурсы и службы интернета в преподавании иностранных языков / С. В. Титова. – М.: Изд-во МГУ, 2003.

Подано до редакції 17.10.12
